

بلاتکلیفی‌ها و ضررهای آن

کورش احمدی

دیپلمات پیشین

اقتصاد، سیاست خارجی و روابط اقتصادی خارجی ایران از برخی بلاتکلیفی‌ها در رنج است. دو هفته قبل در یادداشتی در همین ستون توضیح دادم که مطابق برآورد کارشناسان بانکی ضرر مالی ایران به خاطر خودداری از عمل به توصیه‌های گروه ویژه اقدام مالی بین ۸ تا ۱۴ درصد در سال است. این ضرر ناشی از الزام بانک‌های خارجی به «نظارت‌های مضاعف» بر معاملات مربوط به ایران و «تدابیر تقابلی» علیه ایران است. اشاره کردم که با توجه به حجم مبادلات خارجی ایران با جهان در سال ۲۰۲۳ که در حد ۹۵ میلیارد دلار بوده، می‌توان برآوردی از ضرر ایران در این سال‌ها داشت. ضمن اینکه بخشی از مبادلات خارجی ایران از طریق کار با صرافی‌ها انجام می‌شود که طبعاً بسیار پرهزینه‌تر و پرمخاطره‌تر است. همچنین یادآوری کردم که در این زمینه توضیح مستند، مستدل و مبتنی بر اسناد افای‌تی اف از ناحیه مقامات مربوطه دریافت نکرده‌ایم.

بلاتکلیفی دیگری که کشور از آن در رنج است، تعلیق برجام است. روشن نیست که به طور قطع باید برجام را خاتمه‌یافته تلقی کنیم یا همچنان به احیای آن امیدوار باشیم. مسئله این است که در هریک از این دو حالت، تکلیف باید روشن شود و روشن است که تعیین تکلیف برعهده دولت‌های ایران و آمریکا است. من به‌عنوان یک ایرانی اگرچه باید به دولت آمریکا معترض باشم که چرا کشورم را تحریم کرده؛ اما طبعاً نمی‌توانم مطالبه‌ای از دولت آمریکا داشته باشم. دولت آمریکا اولویت‌ها و حساب و کتاب‌های خاص خود را دارد و پاسخ‌گویی آن نیز به کنگره آمریکا و مردمی است که انتخابات کرده‌اند و تکلیفشان را باید در انتخابات بعدی معلوم کنند. ضمن اینکه برای دولت آمریکا با یک تولید ناخالص داخلی ۲۷ تریلیون‌دلاری در سال ۲۰۲۳ و فقدان رابطه اقتصادی با ایران، تعلیق برجام تأثیری به لحاظ اقتصادی ندارد؛ اما برای ایران با یک تولید ناخالص داخلی ۳۶۷ میلیارددلاری در ۲۰۲۳ مطابق برآورد IMF تعلیق برجام و ادامه تحریم‌های آمریکا تأثیر درخور توجهی دارد. مشکل مهم‌تر تعلیق برجام این است که تنها یک‌سال و هفت ماه تا مهر ۱۴۰۴ یعنی مقطعی که قهراً تکلیف برجام باید روشن شود، بیشتر نمانده است. با اینکه ترامپ از برجام خارج شد، سازوکارهای تعبیه‌شده در برجام و قطع‌نامه مربوطه در دو مقطع قبلی یعنی در ۲۷ مهر ۹۹ و ۲۶ مهر ۴۰۲ امکان داد تا تحریم‌های تسلیحاتی و تحریم‌های موشکی به‌اضافه تحریم برخی نهاده‌ها و اشخاص ایرانی به طور خودکار لغو نشود. اگر برجام احیا می‌شد یا همچنان امیدی به احیای آن باشد، در سرفصل بعدی یعنی در ۲۶ مهر ۴۰۴ قطع‌نامه ۲۳۳۱ منقضی می‌شود. تحریم‌ها علیه برنامه هسته‌ای ایران لغو می‌شود و برنامه هسته‌ای ایران از دستور کار شورای امنیت خارج می‌شود. تحقق این امور تنها در صورتی است که تا آن زمان اسنپ‌ک یا «مکانیسم ماشه» فعال نشود و از این طریق قطع‌نامه‌های تحریمی قبلی شورای امنیت علیه ایران احیا نشود. بلاتکلیفی در رابطه بین ایران و آژانس نیز ادامه دارد. مدیرکل آژانس در چند ماه گذشته پیوسته ادعاهایی را علیه ایران مطرح کرده است. ادعای یافته‌شدن اورانیوم در سه سایت قدیمی، ادامه غنی‌سازی در سطح ۶۰ درصد، ادعای اینکه این سطح از غنی‌سازی هیچ مصرف غیرنظامی ندارد، ادعای اینکه ایران در حد ساخت سه بمب اورانیوم غنی‌شده در اختیار دارد، مسئله صادرنگردن ویزا برای یک‌سوم از بازرش‌های آژانس، ابراز نگرانی اخیر گروسی از اظهارات رئیس کنونی و رئیس سابق سازمان انرژی اتمی ایران مبنی بر داشتن توانایی لازم برای ساخت بمب اتمی و... از مسائل موجود بین ایران و آژانس است. سرنوشت انتخابات آمریکا منشأ تعلیق دیگری است که از هم‌اکنون تا اواسط آبان بر اقتصاد ایران سایه‌گستر خواهد بود و تا آن زمان انواع گمانه‌زنی‌ها تأثیرات سوء خود را بر اقتصاد کشور خواهد داشت. با نهای‌شدن نامزدی بایدن و ترامپ، تصور فعالان اقتصادی، درست یا غلط، از هم‌اکنون این است که باید نگران بازگشت ترامپ به کاخ سفید باشند؛ با این فرض که با بازگشت او تحریم‌ها تشدید خواهد شد.

دلدار‌ها به فعالان اقتصادی و عامه مردم مبنی بر اینکه تحریم شدیدتر از این ممکن نیست، معلوم نیست تأثیر داشته باشد؛ چراکه علاوه بر شدت تحریم‌ها، شدت و نحوه اعمال آنها نیز مهم است.

<div><div>📅</div><div>سه شنبه ۲۲ اسفند ۱۴۰۲</div></div>
<div><div>📅</div><div>۱ رمضان ۱۴۴۵</div></div>
<div><div>📅</div><div>۱۲ مارس ۲۰۲۴</div></div>
<div><div>📅</div><div>سال بیست‌ویکم</div></div>
<div><div>📅</div><div>شماره ۴۷۹۴</div></div>
<div><div>📅</div><div>۱۵۰۰۰ تومان</div></div>
<div><div>📅</div><div>۱۲ صفحه</div></div>

در «شرق» امروز می‌خوانید: سخنگوی وزارت خارجه: در مذاکرات رفع تحریم‌ها پایبند به میز مذاکره هستیم • پافشاری رئیس‌جمهور فرانسه بر موضع جنجالی خود درباره اعزام نیروی زمینی به اوکراین

فقر آبی در سیستان و بلوچستان با وجود سیلاب‌های خسارت‌بار همچنان ادامه دارد

خشک‌سالی مدیریت آبی

گفت‌وگوی احمد غلامی با داریوش رحمانیان و کورش احمدی درباره محمد مصدق و سالگرد ملی‌شدن صنعت نفت

تاریخ سیاسی جنازه مصدق

کورش احمدی

در این نوبت از برنامه «برخورد» به مناسبت سالمرگ دکتر مصدق و سالگرد ملی‌شدن صنعت نفت در اسفندماه با کورش احمدی و داریوش رحمانیان به گفت‌وگو نشسته‌ایم. رحمانیان از «تاریخ جنازه محمد مصدق» می‌گوید و اینکه چهره محمد مصدق در فرهنگ سیاسی ما چنان فرم‌مند شده که فارغ از تمام روایت‌های مختلف دراین‌باره، ذهن ایرانیان را در میدان جنگ روایت‌ها یا جنگ‌های گفتمانی، تحت تأثیر قرار داده است. کورش احمدی نیز با اشاره به بحث غرب‌ستیز بودن مصدق معتقد است این روایت‌ها، وارونه‌خوانی تاریخ است و با تأکید بر اینکه استقلال مفهومی تاریخی است می‌گوید ظرف چند دهه گذشته تأکیدات و افراط‌های زیادی درمورد استقلال شده و متأسفانه به شکلی به انزوا تبدیل شده اما این جور تندروی‌ها استقلال نیست.

بورس در اسارت

سیدجوادجمالی

کارشناس اقتصادی

شرکت‌های معدنی و فلزی، خودروسازان و... در بازار سهام می‌گذرد. آنچه رخ داده، تنها واگذاری بخش اندکی از سهام شرکت‌ها در بازار سهام است. بدین معنی که دولت‌ها تقریباً هیچ‌گاه مصمم نبوده‌اند که مدیریت بنگاه‌های اقتصادی را واگذار کنند. دولت‌ها همواره نقشی تعیین‌کننده در انتخاب مدیران بنگاه‌های بزرگ اقتصادی پذیرفته‌شده در بورس ایفا کرده‌اند. تحت این شرایط، دولت‌ها پیوسته، خواسته‌ها و تقاضاهای خود را به مدیران شرکت‌ها تحمیل می‌کنند. از جمله این موارد می‌توان به ارائه تسهیلات تکلیفی در بانک‌ها، قیمت‌گذاری دستوری در صنایع نگاه‌های اقتصادی را منصوب می‌کنند. به عبارتی دولت می‌تواند در تمامی امور بنگاه‌های اقتصادی دخل و تصرف داشته باشد. برای مدیران این بنگاه‌ها فقط پاسخ‌گویی به دولت ارزشمند است و سایر سهامداران فاقد اهمیت هستند. آنها تنها فرامین و دستورات مقامات دولتی را ارج می‌نهند و نسبت به خواسته سایر سهامداران بی‌تفاوت هستند. بدین ترتیب اغلب شرکت‌های حاضر در بورس در اسارت دولت قرار دارند. حال سؤالی که مطرح می‌شود این است که چرا دولت‌ها حاضر نیستند به وعده‌های خود مبنی بر واگذاری واقعی سهام شرکت‌ها جامه عمل بپوشانند. عوامل متعددی را می‌توان در عدم تحقق این امر نام برد. علت اصلی بی‌ رغبتی دولت‌ها به اجرای حقیقی آزادسازی اقتصادی و انتقال مالکیت به بخش خصوصی را می‌توان این‌گونه تشریح کرد. فوکویاما در کتاب نظم و زوال سیاسی خود عامل مهمی را برای عدم پذیرش لیبرالیسم اقتصادی از سوی برخی نظام‌های سیاسی معرفی می‌کند. او معتقد است با قبول لیبرالیسم اقتصادی، سهم بخش خصوصی و نفوذ آن در اقتصاد افزایش خواهد یافت. به عبارتی تعداد شرکت‌های کمتر و میزان کمتری از نیروی کار تحت سیطره دولت خواهد بود. گشودن درهای اقتصاد باعث می‌شود به تدریج و با رونق اقتصادی ناشی از آن، میزان وابستگی فعالان اقتصادی به دولتمردان کاهش یابد. فوکویاما اشاره می‌کند تجربه سایر کشورها نشان می‌دهد بعد از اجرای موفق آزادسازی اقتصادی در اکثر مواقع، افراد جامعه کاهش دخالت دولت در سایر حوزه‌ها را دنبال می‌کنند و این امر موجب افزایش مطالبه‌گری میان افراد جامعه می‌شود.

ادامه در صفحه ۵

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق

۸۶۰۳۶۱۱۹

WWW.SHARGHDAILY.IR

نامه چهارم روحانی به شورای نگهبان
دلایل ردصلاحیت را بگویند
کلی‌گویی نکنید

۲

برگزیده‌ها

بررسی موضع‌گیری سخنگوی وزارت خارجه درباره جمع‌بندی مذاکرات احیای برجام

کدام مذاکره؟

گفت‌وگو با فرشاد اسماعیلی، پژوهشگر حقوق کار

دستمزد در ایران دستوری شده

چرا کسی به جایگاه زنان در روزشگاه اهمیتی نمی‌دهد؟

بیچاره دختران ایرانی

نشست رونمایی از کتاب «شرکستان و زهرستان» نوشته عبدالحسین ساسان برگزار شد

کاری از جنس اسطوره

محسن زنانی (به صورت مجازی) و حجت میرزایی همراه با نویسنده در این نشست حضور داشتند

جهان من جهان جادوست و همه چیز را یک راز می‌بینم

اهل تجربه‌ام

یادداشت

فقر و تنهایی استراتژیک

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

«این‌جوری بود که روزگارم تو تنهایی می‌گذشت... به اختری رسیدم که مسکن پادشاهی بود... پادشاه گفت: قدرت باید بیش از هر چیز به عقل منگی باشد. اگر تو به ملت فرمان بدهی که بروند خودشان را ببندازند تو دریا انقلاب می‌کنند. حق داریم توقع اطاعت داشته باشیم چون اوامرمان عاقلانه است.» (شازده کوچولو)

۱- روزنامه «ایران» ارگان دولت در حالی تیترو یکی، دو روز قبل خود را به استفاده ۵۲ میلیون ایرانی از کالابرگ اختصاص داد (کالابرگ در سفره ۵۲ میلیون ایرانی - ۱۲/۲۰) و با افتخار از این نوشت که «هر نفر می‌تواند ۱۱ قلم کالای اساسی را با قیمت ۵۲۳ هزار تومان بخرد و ۲۲۰ هزار تومان هم یارانه تشویقی از دولت دریافت کند» که دو سال قبل درست در همین روزها رئیس همین دولت دستور داده بود که فقر مطلق در همان سال ۱۴۰۰ برطرف شود (فقر مطلق نباید به سال ۱۴۰۱ برسد و می‌شود در همین سال ۱۴۰۰ برطرف شود - آقای رئیس - ۱۴۰۲/۱۲/۱۴).

ادامه در صفحه ۵

اِنَّ اللّٰهَ وَاَنَا اِلٰهٌ رَّاجِعُونَ

برادر بزرگوار جناب آقای محمدهاشم مهیمنی

مصیبت درگذشت مادر گرامیتان را صمیمانه

به جنابعالی و خانواده محترم تسلیت می‌گویم.

از خداوند متعال برای آن مرحومه علو درجات و برای شما و سایر

بازماندگان صبر و اجر آرزو مندیم.

مرتضی مبلغ، عباس نصر آزادانی، مصطفی نصر

محمدتقی شریعتی، سید ابوالفضل رضوی، محمد مهدی صمدی

عباس رضایی، ناصر زرگر، سید محمود حسینی، جعفر ربانی

حسن جعفری، سید مظفر شجاعی، محمد زائری، جعفر رحمان زاده،

سعید صدوقی، علیرضا فیروز، علی مزروعی، احمد علی فردوسی،

محمد رضا یزدانپناه، علی یزدانپناه، حجت اله میرزایی، محمد رضا کبانی

سید شهاب‌الدین طباطبایی و مهدی رحمانیان